

Historische landenvergelijking van welvaartspeil

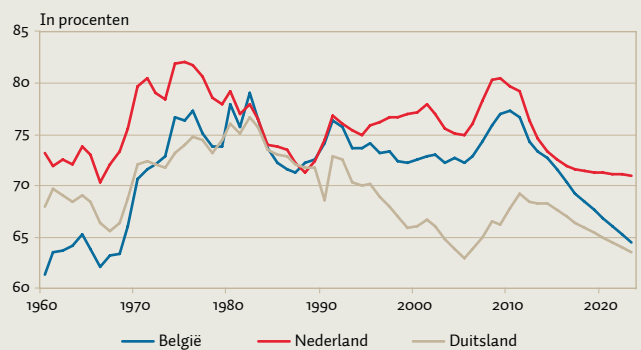
INTERNATIONAAL

De financiële welvaart van een land wordt veelal weergegeven door zijn bbp per capita, ofwel de jaarlijkse economische activiteit die per persoon wordt geproduceerd. De Verenigde Staten zijn de rijkste economie ter wereld en dienen als maatstaf voor andere landen.

Aan het begin van de jaren zestig waren de Europese landen beduidend armer dan de VS. Zo bedroeg het bbp per inwoner in België slechts 60 procent van dat van de VS. Met 73 procent scoorde Nederland beter. Tijdens de gouden jaren zestig en zeventig vernauwde de welvaartskloof met de VS razendsnel. Zo bereikte het relatieve welvaartspeil een piek van 82 procent in Nederland in 1975, en enkele jaren later piekte ook de Duitse en Belgische welvaart. Lang hebben deze landen dit niet kunnen vasthouden. De crisis in de jaren tachtig leidde tot een geleidelijke afkalfing van de bereikte relatieve welvaartsposities. In Duitsland werd deze dalende trend nog versterkt door de hereniging met het armere Oost-Duitsland in de jaren negentig. Pas in 2005, toen het bbp per capita gedaald was tot nauwelijks 63 procent van de VS, kon de trend gekeerd worden dankzij ingrijpende hervormingen in de arbeidsmarkt. Nederland slaagde erin de neerwaartse trend reeds in de jaren negentig te keren dankzij de snellere acceptatie van nieuwe technologieën, voornamelijk ICT. Dit stuwde de Nederlandse welvaart omhoog tot een nieuwe piek van 81 procent in 2009. Sindsdien zijn de kansen opnieuw aan het keren. De aanhoudende eurocrisis eist haar tol. Projecties van het IMF geven aan dat de relatieve welvaartsniveaus in het komende decennium zouden terugvallen tot niveaus die vergelijkbaar zijn met de jaren zestig. België zou erg te lijden hebben: bij ongewijzigd beleid daalt het welvaartspeil

ten opzichte van de VS met ruim 10 procentpunten in minder dan tien jaar. Ook Nederland zou een terugval kennen, zij het minder erg. Er wordt verwacht dat de huidige Europese hervormingen over enkele jaren hun vruchten afwerpen. Duitsland, de sterkste groeimotor van Europa, kan evenmin gelijke trend houden met de VS en zou eind 2023 een welvaartspeil kennen van slechts 65 procent van dat van de VS. Deze projecties zijn alarmerend en wijzen op de noodzaak van diepgaande hervormingen. ■ STEVEN VANNESTE (BNP PARIBAS FORTIS)

Bbp per capita als percentage van dat in de Verenigde Staten

Bron: Maddison historical data, IMF

Zelfstandigen sparen minder voor oude dag dan ze willen

MONETAIR

En door het Nederlandse kabinet ingestelde werkgroep van zzp-vertegenwoordigers legt momenteel de laatste hand aan een vrijwillige collectieve pensioenregeling voor zzp'ers. Beleidsinterventies op dit terrein kunnen wenselijk zijn als er sprake is van een marktfalen dat ertoe leidt dat zelfstandigen minder sparen voor hun oude dag dan ze eigenlijk zouden willen.

De figuur geeft meer inzicht in dit onderwerp. De bovenste twee lijnen geven voor zelfstandigen en werknemers het antwoord weer op de vraag "Wilt u (...) aangeven hoe belangrijk u sparen vindt ter aanvulling van een (eventueel lagere) AOW-uitkering in de toekomst?" Zelfstandigen blijken het sparen ter aanvulling van hun AOW belangrijker te vinden dan werknemers. Bovendien neemt het verschil tussen de twee groepen toe vanaf 2005.

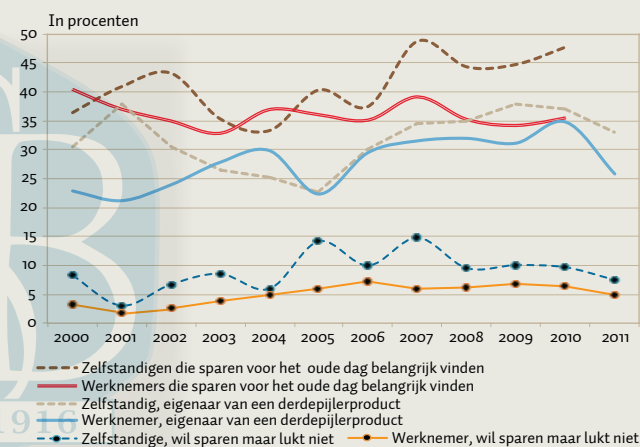
De twee middelste lijnen geven het percentage eigenaars van derdepijlerproducten weer. Men zou kunnen verwachten dat zelfstandigen vaker eigenaar zijn van dergelijke producten, omdat zij meestal minder tweedepijlerpensioen hebben. Dat blijkt echter niet uit de gegevens. Er zijn verschillende redenen voor het feit dat zelfstandigen minder vaak een derdepijler-pensioenproduct hebben dan op basis van de daarvoor geldende fiscale voordelen verwacht zou mogen worden. Zo zijn er gedrags-economische argumenten, bijvoorbeeld uitstelgedrag. Bovendien wegen de fiscale voordelen niet voor iedereen op tegen de relatief beperkte flexibiliteit van formele pensioenproducten. Overigens geeft de figuur nog geen informatie over de gemiddelde hoogte van pensioenbesparingen in de derde pijler. Die blijkt voor de zelfstandigen met een derdepijler-

pensioenproduct wel substantieel hoger te zijn dan voor werknemers met zo'n product.

De onderste twee lijnen geven het aandeel weer van respondenten die van plan waren om te sparen, maar die een jaar later daar niet in geslaagd blijken te zijn. De figuur laat zien dat zelfstandigen er vaker niet in zijn geslaagd hun oorspronkelijke voornemen te halen.

■ MAURO MASTROGIACOMO (DNB)

Respons voor verschillende typen respondenten

Bron: DHS

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.

Wereldeconomie langzaam uit het dal

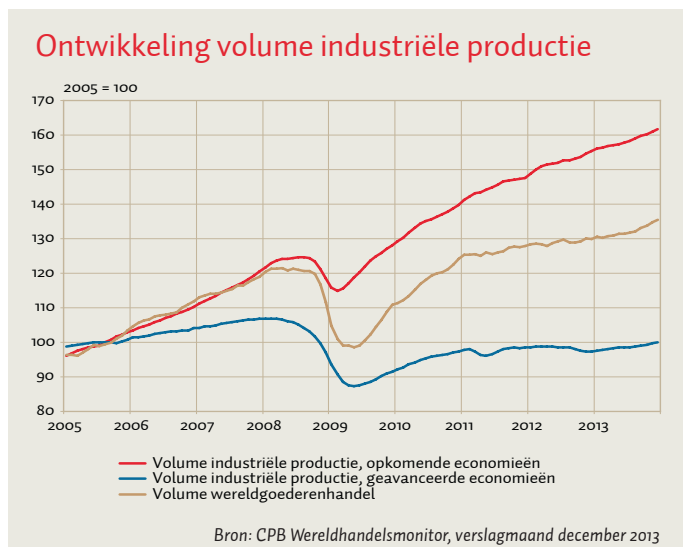
GROEI & CONJUNCTUUR

Het economische herstel houdt aan en verbreedt zich naar meer en meer landen. In termen van productievolume mag de onmiddellijke schade van de crisis op wereldniveau inmiddels zijn ingehaald, in historisch perspectief voltrekt het herstel zich in een matig tempo. De wereldwijde industriële productie ligt nu, vijf jaar na aanvang van de crisis, slechts 9 procent boven het niveau van begin 2008. Het handelsvolume is 11 procent hoger. Na een kortstondige

groeisputt volgde op de val is in veel geavanceerde economieën in 2011 een tweede groeivertraging opgetreden (figuur). Meer recentelijk is ook de productiegroei in opkomende markten iets vertraagd (figuur). Dat laatste neemt niet weg dat de industriële productie in opkomende economieën nu 31 procent hoger is dan begin 2008, terwijl deze in geavanceerde economieën 6 procent lager is.

Dat de verwerkende industrie in opkomende economieën sneller groeit dan die in geavanceerde economieën is al jaren zo. In geavanceerde economieën groeit de industrie nog maar mondjesmaat. Daarna hebben opkomende landen een cruciale rol gespeeld in de wereldeconomie. Niet alleen is de industriële productie in opkomende landen aanzienlijk kleiner geweest dan die in geavanceerde economieën, vanaf 2009 is ook de industriële productiegroei steeds hoger geweest dan in geavanceerde economieën. Toch is ook het groeitempo in opkomende markten na de crisis niet teruggekeerd naar dat van vóór de crisis.

Ondertussen neemt het wereldwijde groeitempo wel toe. In het laatste kwartaal van 2013 is de industriële productie het snelst gegroeid sinds het eerste kwartaal van 2012; het laatste kwartaalcijfer van 2013 van de wereldhandel is het hoogste sinds het vierde kwartaal van 2010. Het wordt de komende maanden nog spannend om de ontwikkeling van de wereldhandel te volgen. Zal de tempoversnelling die zich in de laatste maanden van 2013 heeft voorgedaan, aanhouden? ■ **JOS EBREGT (CPB)**

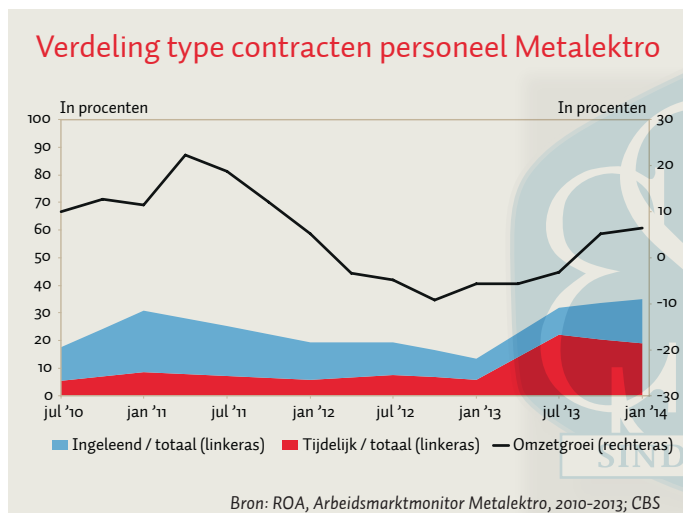

Tijdelijke contracten mogelijk voorbode langer herstel

ARBEIDSMARKT

In februari van dit jaar bracht het CBS het positieve nieuws dat de Nederlandse economie in het vierde kwartaal van 2013 met 0,7 procent is gegroeid. Vooral de componenten investeringen (+5,3 procent) en export (+0,4 procent) en de industriële sectoren bleken hiervoor verantwoordelijk te zijn (CBS, 14 februari). In de Metalektro, een industriële sector die voor meer dan de helft van zijn omzet afhankelijk is van de export, waren al iets langer tekenen zichtbaar van pril herstel. De figuur toont onder meer dat de omzetgroei na een dieptepunt in oktober

2012 weer is gestegen en vanaf de tweede helft van 2013 weer positief is. Tevens zien we dat deze stijging nagenoeg simultaan plaatsvond met een explosieve groei van de flexibele schil in de sector. In de eerste helft van 2013 nam vooral het aandeel werknemers op tijdelijke contracten toe. In de tweede helft van het jaar nam het aandeel ingeleende (uitzend) krachten toe. In totaal groeide het aandeel van de flexibele schil over 2013 van 14 naar 35 procent. Dit betekent dat op dit moment ruim een derde van de werkgelegenheid in de sector bestaat uit flexibele werkgelegenheid. Ook in 2010 en 2011 kende de sector een opleving waarbij in diverse kwartalen meer dan 10 procent omzetgroei werd gehaald. Ook toen ging dit gepaard met een piekaandeel van 31 procent flexibele schil. Het betrof toen echter voornamelijk ingeleende krachten. Deze bleken in de twee jaren daarna, toen de omzetgroei weer daalde, overtollig. Anders aan de huidige opleving, is dat de Metalektrobedrijven deze in eerste instantie hebben opgevangen met meer tijdelijke contracten dan inleners. Inmiddels is ook het aandeel inleners toegenomen en is zowel het aandeel tijdelijke contracten als het aandeel inleners relatief hoog. Hopelijk is deze keuze om de groei vooral met tijdelijke contracten op te vullen en medewerkers dus zelf in dienst te nemen, een teken dat het herstel dit keer langer aanhoudt dan in de periode 2010–2011. ■ **RUUD GERARDS (ROA)**

De auteur heeft verklaard dit artikel alleen te publiceren in ESB en niet elders te publiceren in wat voor medium dan ook. Het is wel toegestaan om het artikel voor eigen gebruik en voor publicatie op een intranet van de werkgever van de auteur aan te wenden.